

БИЈА ПИНГВА

ТАЛИЧНИ ЛИЈУ*

- „Презиме и име?”
„Талични Лију.”
„На исправама пише Лију Хава, откуд вам сад то 'талични'?”
„Променио сам име, сада се на то одазивам.”
„У реду, Талични, реците ви мени, јесте ли ви Лију Хава?”
„Друже, захтевам да ми се обраћате са Талични Лију!”
„Слушајте ви, Талични Лију!”
„Изволите, друже...”
„Знате ли зашто вас лишавам слободе?”
„Зато што сам упртио мртваца?”
„О чему ви то?”
„Онда зато што није требало да се смуцам по железничкој станици с Вуфуом на леђима.”
„Па кад сте већ тако паметни, зашто сте то учинили?”
„Морао је да се врати кући.”
„Каквој кући? Где?”
„У варошицу Поветарчево, у округу Шангџоу.”
„Питам за вас!”
„Локалац.”
„Молим?”
„Велим, одавде сам, из Сијана.”
„Из Сијана?”
„Барем би требало.”
„Друже, било би вам боље да говорите истину.”
„Дабоме.”
„Па зашто онда кажете да би требало да сте из Сијана?”
„Па, друже, стварно би требало, пошто...”

---

* Одломак из романа *Талични Лију*.

Сећам се, било је то тачно тринаестог октобра две хиљадите. Стајали смо код источне ограде на тргу испред железничке станице у Сијану и чекали да ми милиционер напише казну. Ветар је лудачки завијао, лишће се растајало од гинкоа, каталпи и платана поређаних по ободу трга, прекривајући тло блиставом црвено-жутом сагом.

Знате, брига ме за флашу *џаибаија*¹, али белог петла прежалили не могу. Народ у Поветарчеву верује да се дух умрлог у туђини мора вратити кући. Да душа не би залутала, за тело покојника везује се бели петао, да јој се нађе као водич. Певац кога сам купио требало је да Вуфуовом духу обезбеди пут у завичај, али је на крају та птичурина све упропастила. Тежила је највише два и по ђина², а жена за вагом је упорно тврдила да птица има три ђина. Начисто сам пошизо.

„Престани да булазниш, нема шансе да то пернато чудо тежи три ђина, то се и одока види! Хоћеш ли да ти кажем за шта ми треба?” Нисам се истргљао, разуме се. Знам ја да држим језик за зубима.

Али она је само наставила да крешти: „Метни је на вагу! Дедер, метни је на вагу!” Сва та дрека морала је привући полицију и један се, дабоме, створио.

Опазио је врећу за спавање увезану канапом и сместа испалио: „Је ли, шта је ово?”, боцнуо је врећу пендрекком. Весели Ши је на месту посивео у лицу, као да га је неко посуо пепелом, а онда је будала разјапила она своја лајава уста и рекла милицајцу да преносимо свињетину. Еј! Од толико ствари он се за прасетину ухватио.

„Свињетину? Па ко још умотава свињетину у врећу за спавање”, полицајац је наставио да ћушка врећу све док се један крај није отворио, а тада је она кукавица од Веселог показала своје право лице. Бацио је флашу *баиџаија* и збрисао колико га ноге носе. Пандур ме сместа шчепао за гушу и везао лисицама за оближњу бандеру.

„Можете ли, молим вас, да ме привезете за леву руку?”, упутио сам му искрен осмех. Десну сам истеглио док смо копали јарак. Пендрек ме овога пута поткачио по мошницама. „Уозбиљи се!”, нареди грубијан, што и учиних.

Мутило ми се као да су ми очи пуне крмељина, али натерао сам се да останем прибран. Мастило није хтело да кане из позор-

¹ Таибаи (太白 – Tàibái) је жестоко пиће које је име добило по надимку знаменитог кинеског песника Ли Баија, који је био велики уживалац у пићу.

² Ђин (斤 – jīn) је стандардна кинеска мера за тежину. Један ђин износи петсто грама.

никовог пера, па га је упорно трескао. Чело му је било пуно кратера и упаљених бубуљица. Покушао сам да се ногом подупрем о лелујави платан, али нисам могао да га дохватим. Кунем вам се, никада нисам видео клипана с тако рошавим лицем! Види се да није ожењен, чим је жустар ко неушкропљени јарац!

Зачу се шкљоцај, нека новинарка се већ бацила на фотографисање.

У трену ми постаде мрска. Била је дотерана као девојчурак, са шишкама до обрва, али се видело да гази тридесету. Испрва ми није запала за око, али када сам је приметио, загладио сам косу, поправио одећу и стао побочке како би ме сликала из профила. Међутим, идућег дана сам видео да су у новинама искористили слику где дајем изјаву погурен као гудало, а испред мене лежи врећа с цветним дезеном из које вири Вуфуова нога. На фотографији се лепо видела његова обућа, некакав жути гумењак с памучном поставом. Мамицу му, помислих, па ова слика је гора од оне кад вас построје у станици. Имам изражен нос и пуне усне, али због нечега гадурa није хтела да ме слика из профила.

Нема шансе да сам толико грдан, та приказа на слици нимало не личи на мене.

Пустили су ме из полицијске постаје након што је мртвозорник предао Вуфуово тело погребнику. Међутим, свеједно сам морао да се вратим на железничку станицу и сачекам његову госпођу која је дошла да се побрине око сахране. Трг је био крцат и светина која се већ дохватила новина, упирала је прстом у мене говорећи: „Гледајте, ено тамо. Ено будале што је покушала да прошверцује леш, и то возом! То је Лију Хава! Каква је то њушка!“ Нисам обраћао пажњу ни кад су почели да ме обасипају увредама: „Гле, љускождер из Шангџоуа!“ Ословљавали су ме с „Лију Хава“, па их нисам резивао, уз то прозивали су људе из Шангџоуа за шта сам још мање марио! Тамо одакле долазимо, земља је толико испосна да залихе житарица не могу да потрају целу годину, па нам на пролеће остаје само каша од сушеног персимона и пиринчаних љуски. Дакле, гласине да су људи из Шангџоуа страствени љубитељи резанаца су потпуно неосноване.³

Требало ми је мало времена да размислим. Вуфуово тело се налазило у погребном дому, што значи да његов дух још увек лута по тргу. Можда се вере по семафору или чучи на гомили пржених пилића; можда седи на тврдо куваним јајима, хлеб или бочицама

---

³ Израз 炒面客 (chǎomiàn kè) дословце значи „гост који наручује резанце” и односи се на становнике сиромашнијих провинција (нарочито провинције Гансу), где резанци, услед оскудице, представљају основну животну намирницу.

минералне воде. Да, зацело је на некој од тих тезгица. Крста су ме жигала, а умор полако обузимао, па сам се ухватио за леђа. Утом ми сину: добра кола се не познају по шасији, већ по мотору, јелте? Као што ауто зависи од мотора тако и човек зависи од бубрега, зар не? Крвљу и месом сам из Поветарчева, али пошто сам бубрег продао некоме у Сијану, то значи да делом припадам овог граду. Био сам врло задовољан својим умовањем, премда сам осетио некакву сету помешану с поносом. Дигао сам главу и бодро кренуо низ улицу.

Ја нисам Хава Лију! Нисам љускождер из Шанџоуа! Ја сам Талични Лију, Лију из Сијана!, бат мојих ногу сам је исплео ову корачицу.

Када сам је упознао, Менг Јичун ми је рекла: „Талични Лију, ти нимало не личиш на сељака.”

Мислио сам да грешим. „Ја ћу вазда бити сељак, баш као што овчетина увек заудару на лој”, процедих јетко.

Међутим, она ми рече да се у Сијану нагледала свакојаке феле – чиновнике, пословне људе, па чак и интелектуалце и да неки од њих нису били ништа простији од каквог сељачета. Те речи су ме такле право у срце. Одувек сам сматрао да се разликујем од осталих из села, макар од Вуфуа. Тешко ми је да тај осећај преточим у речи, али знао сам да су ми суђене боље ствари.

Даћу вам неколико примера. Прво и прво: добро рачунам напамет. Математику сам као мали решавао из главе, без записивања на папир, чак и кад су у питању били троцифрени или четвороцифрени бројеви. Радио сам то на свој начин, који разуме се, не бих да откривам. Друго, пешачио сам и по тридесет лија⁴, на празан стомак, само да бих стигао на оперу у Срезову.⁵ Треће, одећа ми је стара, то стоји, али увек чиста и уредна. Пошто немам пеглу, обично сипам кључалу воду у керамичку шољу и тако исправљам наборе на панталонама. Четврто, умем да свирам *сјао*, то вам је она фрула што се усправно држи. Тамо у Поветарчеву, доста људи зна нешто да одгуди, али само сам ја био вичан на сјаоу. Пето, ако имам неки проблем или потешкоћу, не досађујем ником. Када ме мука притера, ја се само насмејем и пустим да прође. Шесто, не подносим људе с поганим језиком. Шта су вам скривили нечији родитељи? Шта вам је криво небо? Зашто их тако псујете? Човек који је откупио мој бубрег је наводно шеф у некој великој фирми, па су ме у болници терали да се тестирам на гомилу болести. Само изволите,

⁴ Ли (里 – lǐ) је традиционална кинеска мера за дужину која износи петсто метара.

⁵ Мисли се на традиционалну кинеску оперу.

рекао сам им. Препипали су ме уздуж и попреко и нашли су ми само хемороиде. Буца је похвалио моју присебност, али није пропустио да искоментарише како сам малчице запустио тело. Узвратио сам с пристојношћу, иако ми је та изјава ишла на живце, чак сам му на растанку поклатио и корпу свежих јаја. Седмо, усне су ми благо повучене на горе, па сам природно насмејан. Пре четири године када је тетка Ванг проводацисала за мене, три дана и три ноћи сам дувао у фрулу. Онда ми је рекла да морам да саградим нову кућу, те сам брже-боље продао мерицу крви. Али, кад сам чуо да су се неки људи из Давангоуа потровали продавајући крв, више ми се није дало. Зато сам продао бубрег и тим новцем подигао нови дом. Таман што озидих кућу, кад оно – девојка се већ обећала неком другом. Ма шта обећала – удала се. У реду, кажем себи, удала се, па ударим у фрулу још три дана и три ноћи. После сам купио пар женских кожних ципелица на шпиц. *Та ципело се угала, мора да је имала криве ноге, и банџаве џрстије, помислих, наћи ћу себи џраву жену којој џрстијају ове ципеле.*

Разуме се, жене са таквим стилем могу се наћи само у Сијану.

Тешко ми је да објасним зашто сам тако привржен Сијану, међутим откако је мој бубрег пресађен оном богатуну, почео сам да сањам о градским зидинама и големим дрвеним капијама с округлим закивцима великим попут чиније пуне пиринча. Сањам и о кули звонари с позлаћеним цреповима. У тим сновима седим на избелењеној стени крај клонулог бора пред бедемом старог града.

Када сам коначно приспео у Сијан, зидови и кула су били исти као из мојих снова, а ту се налазио и онај повијени бор с обељеном стеном до себе. Неке ствари су ми наједном постале јасне. Постојао је разлог за моју очигледну физичку немоћ, што нисам као Вуфу могао да прегачам реку дубоку до паса и да на грбачи дотеглим товар огрева од сто педесет ђина. Схватио сам зашто је Вуфу могао да смаже и туце куваних слатких кромпира одједном, а мене је од три кромпирића мучила горушица. Наједном сам знао откуда се тај поспанко од Вуфуа оженио, а ја остао бекрија. Казаћу вам шта је посреди: мени је било суђено да постанем Сијанац.

[2]

Заиста сам постао Сијанац. Ако се човеков живот може поделити у етапе, онда је део живота проведен у Поветарчеву највише налик гомили сламе коју ветар разноси како му се прохте, а затим долази градски живот.

Ред је да кажем нешто и о Вуфуу. Нећу ништа изоставити. Видите, нас је судбина спојила, иако је јадничак био дозлабога ружан

и помало груб. На железничкој станици, а затим и у полицијској постаји упорно сам свима понављао како смо ми нераскидиво повезани. Мора да смо се у прошлом животу гадно огрешили један о другога, па сад враћамо с каматом.

Вуфу је био пет година старији од мене, и да је све по реду, ја бих њега следио, а овако се он вазда вуцарао за мном. Ризничар Хан је тврдио да сам ја фин према Вуфуу само због оне његове младе снаше, али то је тртљао само да ми се наруга. Који ће ми жена с толиким грудима и задњицом као бамбусово сито? Јаки се изненадио кад је чуо какве жене волим. Рекао је да се сељацима, по правилу, свиђају једре домаћице с широким куковима јер делују плодно. Нека му буде, то само доказује да ја нисам сељак!

Било како било, Вуфуова жена је изродила тројицу синова, опаку разбојничку банду, коју је сироти Вуфу једва успевао да прехрани. Поветарчево је увек оскудевало с плодном земљом, а откако је деведесетих туда прошла пруга, стање се само погоршало. На крају су сви који су то могли, пошли трбухом за крухом у град. Међутим, Вуфу није баш најбистрији, па сам, пошто нико други није хтео, морао да га узмем под своје. Одсели смо у Срезову прихватајући се свакаког посла: грађевине, копања гробова, мешања цигала, и зидања каљевих пећи. Једва смо успевали да намакнемо неку црквицу пре поласка кући, а тек што би се вратили, већ би дошло време да кренемо у нову наполичарску сезону. И тако је било из године у годину. Сваки пут кад смо се враћали кући, ја бих у шали додавао: „Вуфу, побратиме, док ти јашеш ону твоју госпођу, ја се сиромах пењем само на кревет. Кажи ми, је л' то поштено?”

„А шта сам ти ја крив?”, одбрусио би Вуфу.

„Немој вечерас кући, хајде да сљуштимо по коју”, додадох, и Вуфу једне вечери стварно остаде код мене на пићу.

Када сам продао бубрег, у Поветарчеву нико сем Вуфуа није имао појма. „Немој да си штогод коме зуцнуо, чујеш?”, припретио сам му.

„Буди без бриге. Био сам црвеногардејац⁶ за време Културне револуције, и држао сам Маову значку на грудима, а сад ћу да прибодем једну за тебе!”, рече то и однекуд извуче праву правцату значку и зари је право у месо. Крварио је, па иако сам стргнуо значку, свеједно му је остао ожиљак на грудима.

---

⁶ Црвена гарда је назив за студентски покрет мобилисан од стране Мао Цедунга за време Културне револуције. Покрет се испочетка бавио критиком буржоаских елемената у академским слојевима кинеског друштва, да би временом прерастао у својеврсну паравојну формацију.

Ризничар Хан је међу првима отишао за Сијан. Најпре смо чули да једва саставља крај с крајем, али онда су почеле да колају гласине како се нафатирао. Хан је ту дошао као квасац, па је тесто из Поветарчева полако нарастало и неколико људи је већ кренуло његовим стопама. Покушао сам да подстакнем Вуфу: „Хајдемо и ми!”, непрестано сам му звоцао.

Али није попуштао: „Уклапам се овде, фино ми је у Срезову. Једем и облачим се као и сви остали. У Сијану ћу штрчати као чир. Свиснуо бих од тога, стварно.”

Мрско ми је било да га гледам тако преплашеног. Исто као да су Сијанци тигрови што прождиру људе или некакве троглаве сподобе. Слаба вајда од њега! Правио сам се луд и сео на плочник да испушим једну. Недалеко од нас, пас је глодао коску без иједне трунчице меса. Кунем вам се, био би у стању да до сутра глође ту голу кост. Шутнуо сам га и завитлао коску на кров преко пута.

Вуфу ме је сумњичаво погледао. „Ако одемо, хоћемо ли се једног дана вратити?”

„Ако ме тамо послужи срећа, ја се сигурно не враћам!”

Погледао ме је као да сам сишао с ума: „Али, тек си укровио двособну кућу!”

„Па шта? Нова кућа ме само задржава у Поветарчеву, пре ће бити да је то двособни ковчег?”, чим сам то превалио преко језика, знао сам да је ствар око одласка у Сијан решена. Бубрег ме је призивао, морао сам да пођем.

„Ако се стварно не враћаш, да ли то значи да ћеш ми оставити кућу?”, упита Вуфу.

„Дабоме, ево можеш и да узмеш ове ципеле”, плануо сам и стао да га ђоном тучем по глави. Ти њега ципелом, он тебе осмехом, такав је био стари добри Вуфу, него шта. „Хајде да ми узмеш чинију супе без резанаца. Понели смо наше суве хлебчиће да их умочимо у супу, али нисмо могли тек тако да тражимо мало супе, а да притом не купимо резанце, па зато кад је Вуфу узео чисту чинију, прекорио сам га: „Само узми неку прљаву са стола.” Тако ће газдарица помислити да смо већ покусали резанце и допуниће нам чиније врелом супом. Вуфу је био толики тикван да му то никада не би пало на памет.

Једном сам га питао: „Замисли да неко спаси нечији живот, па онда та спасена особа избави још некога. Ако касније неко од те двојице мора да мре, ко би требало да баца кашику?”

Вуфу ме је само сметено погледао: „Ко?”

„Онај што је скоро спасен сигурно не треба да умре.”

„Зашто?”

Уздахнуо сам и куцнуо га фрулом по челу: „Дедер, измасирај ми мало врат!” Послушао ме без оклевања. Додир му је био баш како треба, ни прејак нити метиљав, а богами знао је да утрефи и акупресурне тачке.

Ја Вуфуу нисам спасио живот, али ако ћемо право, био ми је и те како потребан. Слушао ме је јер је знао да сам већ уложио доста пара и труда бринући се о том буздовану.

„Пакуј прње, Вуфу”, рекох му, „Идемо заједно.”

...

Превео с кинеског

Бојан Тарабић